

Vyhodnotenie
13. ročníka česko-slovenského projektu
pre základné školy a osemročné gymnáziá

Záložka do knihy spája školy:
Môj literárny príbeh čaká na Tvoje prečítania

Národný inštitút vzdelávania a mládeže v Bratislave v spolupráci s Knižnicou Jiřího Mahena v Brne vyhlásili pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2022** (International School Library Month 2022) pre základné školy a osemročné gymnáziá 13. ročníka česko-slovenského projektu ***Záložka do knihy spája školy: Môj literárny príbeh čaká na Tvoje prečítanie.***

Cieľ česko-slovenského projektu

Cieľom česko-slovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci vyrobili záložku do knihy, na ktorej ľubovoľnou technikou stvárnilí tému česko-slovenského projektu ***Môj literárny príbeh čaká na Tvoje prečítania*** a vymenili si ju s partnerskou školou z Českej republiky, respektíve zo Slovenskej republiky. Výmenu záložiek využili školy taktiež k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, priateľských kontaktov a na poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry, regionálnych zvykov či života žiakov v Českej republike a zároveň aj ako prierezovú tému do Školského vzdelávacieho programu alebo ako súčasť školského projektu.

Priebeh česko-slovenského projektu

Slovenské a české základné školy a osemročné gymnáziá, ktoré sa chceli zúčastniť česko-slovenského projektu, vyplnili do 24. septembra 2022 elektronickú prihlášku, ktorá bola k dispozícii pre slovenské školy na webovom sídle oddelenia Slovenskej pedagogickej knižnice Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v Bratislave a pre české školy na webovom sídle Knižnice Jiřího Mahena v Brne. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok zo Slovenskej republiky a z Českej republiky vytvoril Národný inštitút vzdelávania a mládeže 520 partnerských dvojíc s prihliadnutím na typ školy a druh školy (napr. základná škola, špeciálna škola, málotriedka, osemročné gymnázium), stupeň zapojenia žiakov zo základnej školy (napr. len 1. stupeň, len 2. stupeň, spolu 1. a 2. stupeň), na počet prihlásených žiakov a vopred dohodnuté partnerstvo medzi dvoma školami. Z uvedeného počtu bolo 380 partnerských dvojíc vytvorených medzi českými a slovenskými školami a 140 partnerských dvojíc medzi samotnými slovenskými školami, a to z dôvodu menšieho počtu prihlásených českých škôl.

V dňoch 29. a 30. septembra 2022 zaslal Národný inštitút vzdelávania a mládeže kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými doplňujúcimi informáciami o realizácii česko-slovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice informoval o tom, že vzájomná

komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2022.

Národný inštitút vzdelávania a mládeže priebežne posielal zúčastneným českým a slovenským školám dôležité informácie a pokyny, ako postupovať pri realizácii česko-slovenského projektu. Termín zaslania dobrovoľného vyhodnotenia z priebehu česko-slovenského projektu bol stanovený na 16. november 2022.

Odporúčané čitateľské aktivity

Na začiatku realizácie česko-slovenského projektu Národný inštitút vzdelávania a mládeže českým a slovenským školám odporúčal rôzne aktivity zamerané na podporu kreatívneho čítania. Napríklad hodiny hlasného čítania, literárne kvízy, recitačné alebo čitateľské súťaže, žiacke besedy o prečítaných knihách, besedy s rodičmi alebo starými rodičmi žiakov o obľúbených knihách, besedy so spisovateľmi alebo s ilustrátormi, čítanie dobrodružných príbehov a rozprávok staršími žiakmi mladším žiakom, dramatizácie básničiek a rozprávok, tvorba leporel podľa námetu z prečítaných alebo vypočutých príbehov, písanie vlastných príbehov podľa fantázie, čitateľské dielne, písanie čitateľských denníkov, literárne prezentácie, návštevy školskej knižnice alebo verejnej knižnice, rozhlasové relácie s cieľom predstaviť celej školskej komunite pridelenú partnerskú školu, vyučovacie hodiny zamerané na poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v Slovenskej republike a v Českej republike.

Vyhodnotenie česko-slovenského projektu za Slovenskú republiku

Do česko-slovenského projektu sa prihlásilo **1 040 škôl s celkovým počtom 119 937 žiakov**, z toho bolo **380 českých škôl s celkovým počtom 36 149 žiakov** a **660 slovenských škôl s celkovým počtom 83 788 žiakov**.

Národný inštitút vzdelávania mládeže poslal poďakovanie každej zúčastnenej českej i slovenskej škole za aktívnu účasť v česko-slovenskom projekte a za zmysluplné, radostné a inšpiratívne naplnenie jeho posolstva. Následne slovenské školy vyzval na dobrovoľné vyhodnotenie česko-slovenského projektu a pripojenie fotografií najkrajších záložiek.

Vyhodnotenie česko-slovenského projektu za Českú republiku zverejní na webovom sídle Knižnica Jiřího Mahena v Brne (www.kjm.cz).

Výber z dobrovoľného hodnotenia česko-slovenského projektu 307 českými a slovenskými školami spolu s fotografiami najkrajších záložiek je dostupný na tejto webovej adrese:

https://www.spgk.sk/swift_data/source/2022/Hodnotenie_13_rocnika_cesko-slovenskeho_projektu_Zalozka_do_knihy_spaja_skoly.pdf

Ocenenie škôl za účasť v česko-slovenskom projekte

Národný inštitút vzdelávania a mládeže poslal všetkým zúčastneným českým školám a slovenským školám, ktoré si čestne splnili svoje záväzky voči svojej partnerskej škole, **diplom za účasť v česko-slovenskom projekte.**

Výroba záložiek

Výrobe záložiek predchádzalo čítanie rozprávok, rečňovaniek, básničiek, románov, noviel, westernov, detektívok či komiksov a rôzne formy a metódy individuálnej alebo kolektívnej práce s informačnými zdrojmi zameraný na rozvoj čitateľskej kultúry žiakov a čitateľských zručností. Žiaci sa pri výbere literárneho motívu na záložky pre svojich rovesníkov z partnerskej školy inšpirovali najčastejšie svojimi prečítanými obľúbenými knihami, ktoré si prinášali z domu alebo ktoré mali vypožičané zo svojej školskej knižnice. Prvákom čítali rozprávky a rôzne dobrodružné príbehy triedne učiteľky. Na záložkách mladších žiakov sa najčastejšie objavovali obľúbené očarujúce knižné postavičky z rozprávok a z rôznych príbehov pre deti, ako boli napríklad: Tri prasiatka, Janko Hraško, Červená čiapočka, Moje prvé rozprávky, Rozprávky o psíčkovi a mačičke, Šmolkovia, Snehulienka, Osmijankove rozprávky, O sliepočke a kohútikovi, Soľ nad zlato, Včielka Mája, Lolek a Bolek, Muflón Ancijáš, Deväťoro rozprávok, Maťko a Kubko, Smelý Zajko, Danka a Janka, Budkáčik a Dubkáčik, Zatúlaný Gombík, Guľko Bombuľko, Mach a Šebestová. Starší žiaci zobrazovali na záložkách literárnych hrdinov z kníh, ako boli napríklad: Malý princ, Harry Potter, Klára v Afrike, Najhoršie deti na svete, Polly a Buster, Hviezdy pre Teba, Junácka pasovačka, Opice z našej police, Zberný dvor, Staré grécke báje a povesti, Bratislavské povesti, Ezopove bájky. Žiaci na zadnú stranu záložiek najčastejšie napísali názov knihy a meno autora, aby obdarovaný rovesník z partnerskej školy vedel, akú knihu mu darca odporúča prečítať. Taktiež písali poštové alebo mailové adresy, prípadne kontakty na sociálne siete (napr. Facebook, Instagram, Tik Tok), aby mohli medzi sebou udržiavať priateľské vzťahy aj po ukončení realizácie česko-slovenského projektu.

Záložky vyrábali s nadšením poväčšine na vyučovacích hodinách, v školskom klube detí, v záujmových krúžkoch (napr. Slovenčina pre každého, Mediálny krúžok) či v školskej knižnici podľa svojich schopností, zručností, možností a primerane k svojmu veku.

Čitateľské aktivity

Doplňujúcim programom výroby záložiek boli najčastejšie tieto inšpiratívne, podnetné a pútavé čitateľské aktivity: žiacke besedy o prečítaných obľúbených knihách a ich odporúčanie rovesníkom na prečítanie, besedy so spisovateľmi, besedy so starými rodičmi žiakov, čitateľské maratóny, literárne kvízy, hodiny hlasného čítania, čítanie dobrodružných príbehov a rozprávok staršími žiakmi mladším žiakom, dramatizácie básničiek a rozprávok, tvorba pracovných listov, leporel a kreslenie ilustrácií podľa námetu z prečítaných alebo vypočutých audio príbehov, písanie vlastných príbehov podľa fantázie, čitateľské dielne, písanie čitateľských denníkov, literárne prezentácie, rozhlasové relácie, ktoré zachytávali priebeh prípravy záložiek, prečítané najobľúbenejšie knihy, ktoré žiakov inšpirovali pri ich tvorbe, či dokonca predstavenie všetkým členom školskej komunity pridelenej partnerskej školy spolu s jej regiónom. Niektorí školskí koordinátori sa snažili na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry zoznámiť žiakov aj s knihami napísanými v českom jazyku od najznámejších českých spisovateľov alebo sa hrali na prekladateľov krátkych literárnych textov z češtiny do slovenčiny.

Mnoho škôl obohatilo výrobu záložiek aj častými návštevami školskej knižnice, kde sa aktívne zúčastňovali rôznych originálnych a zábavných akcií zameraných na podporu kreatívneho čítania, mesiaca úcty k starším či osláv Medzinárodného dňa školských knižníc (napr. Týždeň hlasného čítania, Starší žiaci čítajú mladším, Deň s knihou, Knižní detektívi, Spájanie generácií

– starých rodičov a ich vnukov, Čo čítala moja stará mama, keď bola taká ako ja, Čo čítali naši starí rodičia).

Výmena záložiek

Školy do balíka so záložkami najčastejšie vkladali rôzne propagačné materiály o svojej škole alebo o obci či o meste, obrazové publikácie z jednotlivých regiónov, rozprávkové knihy, cédečka s ľudovými rozprávkami alebo so školskými pesničkami, školské časopisy a rozmanité darčkové predmety (napr. tašky, trička, perá, sladkosti). Viacero škôl k záložkám priložilo aj sprievodné priateľské listy alebo osobné listy od jednotlivých žiakov, či fotografie z priebehu výroby záložiek.

Mnoho škôl si z priateľských záložiek urobilo výstavky alebo nástenky na chodbách školy, v triedach a v školskej knižnici.

Školy taktiež uverejňovali na webových sídlach svojich škôl fotografie z priebehu tvorby záložiek a fotografie najkrajších záložiek s pripojením krátkych správ s cieľom informovať všetkých členov školskej komunity a rovnako aj širokú verejnosť o výnimočnej podpore kreatívneho čítania a radostnej súdržnosti medzi rovesníkmi z oboch republík. Veľa článkov s rovnakým zámerom bolo publikovaných v školských časopisoch alebo regionálnych novinách. Niektorí školskí koordinátori sa dohodli aj na spoločnej návšteve v podobe školského výletu alebo vzájomného výmenného pobytu slovenských žiakov do Česka, alebo naopak, českých žiakov na Slovensko. Dokonca sa niektoré partnerské školy dohodli, že žiaci 9. ročníka budú v roku 2023 spolupracovať na projekte k 30. výročiu vzniku samostatných republík.

Výber z vyjadrenia niektorých slovenských školských koordinátorov z česko-slovenského projektu

„Projekt obohatil naše čítanie v školskej knižnici o nový fenomén, a to podeliť sa o svoje čitateľské zážitky so svojimi neznámymi kamarátmi vlastnou ilustráciou. Zároveň nám priniesol chuť a zvedavosť prečítať si knihu, ktorú čítali rovesníci – kamaráti z českej školy.“

Anna Sukubová Základná škola, Mnichova Lehota, Slovenská republika

„Ďakujeme organizátorom projektu za krásne chvíle pri výrobe záložiek a prehlbovania česko-slovenského priateľstva medzi rovesníkmi, za podporu čítania u žiakov a skvelé možnosti spštenia a obohatenia času stráveného v škole.“

Zuzana Lazorová, Základná škola, Hôrka, Slovenská republika

„Projekt sa žiakom našej školy veľmi páči. Mnohí žiaci radi trávia čas v školskej knižnici pri dobrej knihe, radi čítajú. Pri výrobe záložiek využívajú svoje vedomosti z prečítaných kníh, rozvíjajú svoju predstavivosť, fantáziu, sú kreatívni. Výroba záložiek nevyvoláva rivalitu, ale stmeluje triedne priateľstvá, prináša radosť z možnosti obdarovania a zároveň sa žiaci tešia z darčeka. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník projektu a zároveň na priateľskú komunikáciu s novou partnerskou školou.“

Lucia Holováčová, Základná škola s materskou školou, Dolná Strehová, Slovenská republika

„Týmto projektom spájate nielen národy Slovákov a Čechov, ale aj spájate ľudí, a to tým najkrajším spôsobom – cez čisté detské srdcia. Venovať svoj čas nezištne jeden druhému, bez ohľadu na to, či človeka poznám, je jednou z výnimočností tohto projektu. Váš projekt neučí len čitateľskej gramotnosti a nepodporuje iba jemnú grafomotoriku a fantáziu, ale aj empatiu a strácajúcu sa ľudskosť.“

Silvia Kližanová, Základná škola Radovana Kaufmana, Partizánske, Slovenská republika

„Ďakujeme za možnosť spoznávania nových miest a dedín v blízkom aj vzdialenejšom okolí. Sme radi, že spolu čítame a stále sa zlepšujeme. Teší nás, že spoznávame knihy, ktoré čítajú naši rovesníci z Čiech aj zo Slovenska.“

Denisa Matiová, Základná škola, Kojatice, Slovenská republika

„Tento projekt má veľký význam pre rozvoj komunikácie, tvorivého myslenia a predstavivosti. Vzniknuté priateľstvá umožnia žiakom spoznať nových ľudí, ich záujmy. Veríme, že žiaci oboch škôl záložky využijú pri čítaní obľúbených príbehov, rozprávok a básní.“

Viera Hubočanová, Základná škola, Lietavská Lúčka, Slovenská republika

„Sme potešení, že sme sa mohli po prvýkrát zapojiť do projektu, a zároveň sme nadšení, že tento projekt má skutočne zmysel. Zmysel pre žiakov, ktorí so záujmom počúvali, čítali, tvorili. Zároveň zmysel pre pedagógov, lebo videli zvedavosť v očiach svojich žiakov pri čítaní rozprávok, príbehov a aktívnych pri vytváraní krásnych záložiek. Počiatočným impulzom pre zapojenie sa do projektu bol náš záujem o nové kreatívne aktivity, týkajúce sa čitateľskej gramotnosti.“

Katarína Gocoliaková, Základná škola, Ochodnica, Slovenská republika

„Každá aktivita, prostredníctvom ktorej žiaci nájdu cestu ku knihe, je len prínosom k ich čitateľskej gramotnosti. Preto veríme, že i týmto projektom sme žiakov opäť priviedli k pravidelnému čítaniu, ktoré ich len obohatí a rozšíri ich vedomosti a rozvinie ich fantáziu a tvorivé myslenie. Zároveň ich tento projekt obohatil aj nové kontakty s českou školou a poznávanie českého jazyka. Spoznali nové možnosti komunikácie a vrátili sa do klasickej formy pošty, akou je balík a listy.“

Stanislava Kunová, Základná škola Rudolfa Jašíka, Partizánske, Slovenská republika

Prínos česko-slovenského projektu

Výmena záložiek opätovne pomohla českým a slovenským pedagógom, vychovávateľom v školských kluboch detí a školským knihovníkom hrou a zábavnou formou získať žiakov pre čítanie s radosťou. Taktiež podporila ich dobrý vzťah ku knihám a k školskej knižnici a motivovala ich, aby s nadšením rozvíjali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Rovnako im pomohla vytvárať živé priateľské spoločenstvá, v ktorých sa žiaci učili navzájom si pomáhať a zapájať sa do tímovej práce s cieľom podporiť vzájomnú súdržnosť a užiť si spoločnú zábavu z čítania a zdieľania čitateľských zážitkov.

Výroba záložiek, konkrétne jej výtvarná činnosť, zároveň pomohla žiakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu seberealizácie. Práca na záložkách zároveň priniesla všetkým žiakom, teda aj žiakom s mentálnym postihnutím, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom pochádzajúcim zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh, potešenie z tejto činnosti, obohatila ich o skúsenosť zo sústredenej práce a o pocit hrdosti nad ňou samou. Žiaci sa totiž pri nej učili preberať spoločné rozhodovanie o tom, čo sa ich osobne týkalo, a čestne si splniť svoje záväzky voči poväčšine neznámemu kamarátovi z pridelenej partnerskej školy.

Pridanou hodnotou česko-slovenského projektu bolo aj oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, rozšírenie vedomostí žiakov zo slovenského jazyka a literatúry, vlastivedy a geografie. Jeho bonusom bolo aj nadviazanie vzájomnej spolupráce medzi školami a spoznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v oboch republikách.

Pod'akovanie

Naše úprimné pod'akovanie patrí **všetkým**, ktorí sa slobodne a dobrovoľne zapojili do česko-slovenského projektu a podieľali sa na jeho príprave, propagácii, realizácii a hodnotení v Českej republike a v Slovenskej republike.

Ďalej ďakujeme **tvorivým, inšpirujúcim a obdivuhodným českým a slovenským školským koordinátorom** česko-slovenského projektu za prijatie pridelenej partnerskej školy, za skvelú koordináciu výroby záložiek na svojej škole a úsilie, aby zobrazený motív na záložke bol v súlade s vyhlásenou témou, a za priateľskú komunikáciu so svojou partnerskou školou.

Osobitne ďakujeme im a ich vzácnym kolegom za všetky originálne, tvorivé a pútavé aktivity, ktoré zrealizovali na podporu kreatívneho čítania v triedach alebo v školských knižniciach.

Oprávnene im patrí naša veľká vďaka, úprimný obdiv a hlboká úcta.

Špeciálne pod'akovanie

Naša úprimná a hlboká vďačnosť patrí aj **českým a slovenským žiakom** základných škôl a osemročných gymnázií za to, že sa opäť stali nezvyčajnými poslami priateľstva a dobrosrdečnosti a využili svoje nadšenie, nadanie a talenty na ušľachtilý cieľ, ktorým je sebazvedelávanie a vzdelávanie druhých, a že vytvárali živé priateľstva v triedach a medzi školami.

Zvláštne pod'akovanie

Zvlášť chceme pod'akovať všetkým **slovenským školám**, ktoré z dôvodu malého počtu prihlásených českých škôl s pokorou prijali za svojho partnera pridelenú slovenskú školu.

Pod'akovanie českému partnerovi

Veľká vďaka patrí **zástupcom Knižnice Jiřího Mahena v Brne** za možnosť spoločne naďalej realizovať česko-slovenský projekt. Menovite ďakujeme riaditeľke knižnice Ing. Libuši Nivnickej za jej veľkorysosť naďalej podporovať čítanie, vytváranie priateľských vzťahov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v oboch republikách. Srdečne ďakujeme aj garantke česko-slovenského projektu za Českú republiku Mgr. Pavlíne Lišovskej za jej profesionálny vklad do tohto česko-slovenského projektu.

Vypracovala:

Mgr. Rozália Cenigová (29. 11. 2022)
metodička a hlavný odborný garant česko-slovenského projektu
Oddelenie Slovenskej pedagogickej knižnice
Odbor podpory neformálneho vzdelávania a mládeže
Národný inštitút vzdelávania a mládeže
Pracovisko Hálova 6
851 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 68 208 610, e-mail: rozalia.cenigova@mpc-edu.sk
www.nivam.sk

Organizátori:

